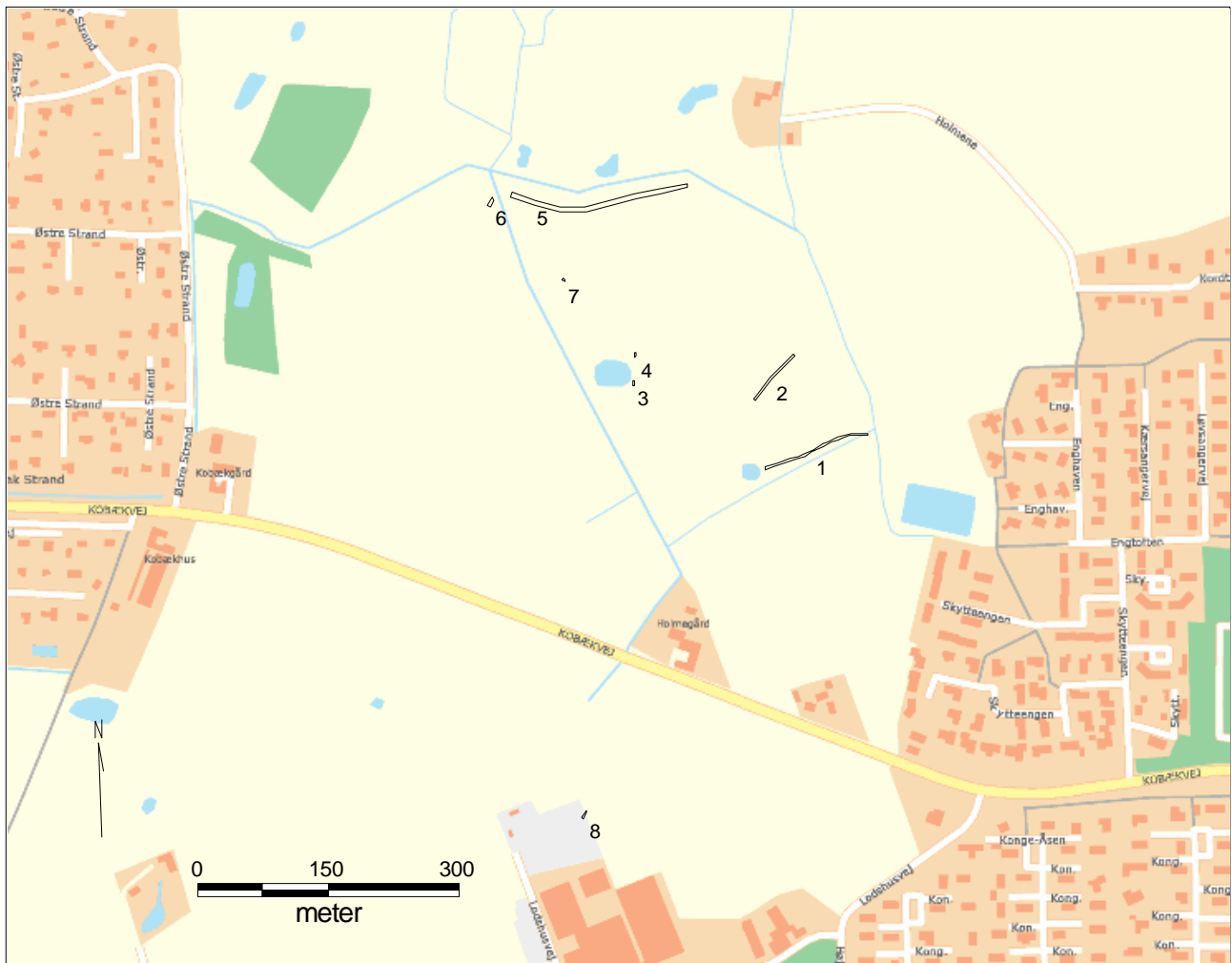

SVM1126 Kobæk Sø, Skælskør sogn, Vester Flakkebjerg herred, tidl. Sorø amt. Sted nr. 04.04.13. Sb.nr. 21.

Arkæologisk forundersøgelse forud for naturgenoprettelsesprojekt ved Kobæk Sø samt ved udvidelsen af et eksisterende spildevandsbassin nord for industrivirksomheden Bähncke.

Oversigtskort over de 8 søgegrøfter lagt på et moderne matrikelkort.

Abstract

Ved forundersøgelsen blev der ikke konstateret kulturspor.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Indholdsfortegnelse	2
Undersøgelsens forhistorie.....	2
Administrative data.....	2
Topografi, terræn og undergrund	2
Målesystem	4
Øvrige data.....	4
Udgravningsmetode	4
Undersøgelsens resultater	4
Fremtidigt arbejde på stedet.....	4
Anlægsliste.....	5
Anlægsbeskrivelse	6
Tegningsliste	7
Fotoliste.....	7
Bilag 1: digitale udgravningsfoto	
Bilag 2: målfaste tegninger	

Undersøgelsens forhistorie

Forundersøgelsen er foretaget forud for et naturgenopretningsprojekt, der har til formål at genetablere Kobæk Sø. Det er håbet, at oversvømmelsen af området vil tiltrække et varieret fugle- og dyreliv. Det berørte sagareal omfatter omkring 16 hektar, men kun en meget beskedent del af dette vil blive berørt af jordarbejder. Det tidligere sø- og muligvis også fjordområde udgør et potentielt lovende lokalitet for at finde rester af stenalderbosættelser, fiskeanlæg mv. Derfor valgte Sydvestsjællands Museum at anbefale en forundersøgelse af arealet, som har fundet sted umiddelbart forud for anlægsarbejdet.

Administrative data

Feltarbejdet er foretaget i dagene 8.-9. september og 7. oktober 2008.

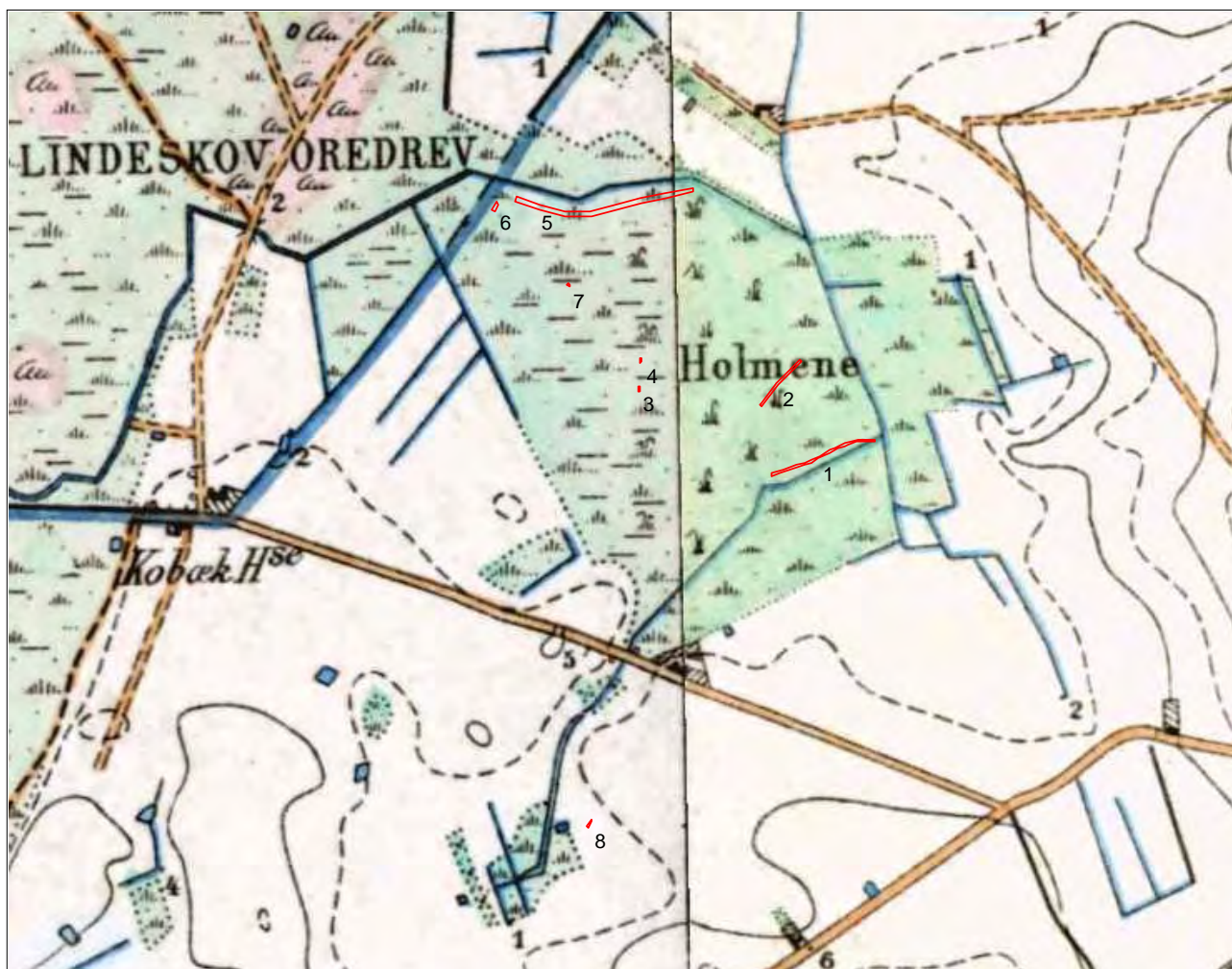
Sagens administrative data opbevares på Sydvestsjællands Museum, Arkæologisk Afdeling, Storgade 17, 4180 Sorø.

Topografi, terræn og undergrund

Området ligger i dag hen som græsningsareal, men især midt på er der udpræget fugtighed. Man kan altså ikke færdes helt tørskoet, selv i sommermånederne. Hundeluftende forbipasserende fortæller da også, at søområdet ganske ofte er helt oversvømmet om vinteren. Terrænreguleringerne i forbindelse med naturgenopretningsprojektet skal gøre det muligt at gøre denne oversvømmelse mere permanent og få en udbredelse som minder om søens form på kortmateriale fra slutningen af 1700-tallet. Umiddelbart nord for søen løber den gravede kobækrende, der leder vand væk fra området. Den skal også fremover fungere som nordligt afløb for den reablerede sø.

Det forundersøgte areal har tilsyneladende aldrig været anvendt til andet end græsning og høslet, da der overhovedet ikke fandtes dræn.

Hvis man i dag står inde på midten af det gamle søområde kan man godt fornemme, at det faktisk er det laveste sted lokalt, men der er ikke tale om noget tydeligt aftryk af den gamle sø i landskabet.

De 8 søgegrøfter (markeret med rødt) lagt over et kort fra slutningen af 1800-tallet. Området er på dette kort markeret som fugtigt egnareal, kaldet "Holmene".

Overfladen på det areal, der skal blive til sø, ligger indenfor spektret af ca. kote 0,2-0,4 DNN. Over hele fladen er der et 15-20 cm tykt muldlag, der ved sin mørke farve tydeligt bærer præg af at være dannet under fugtige forhold. Direkte herunder lå undergrunden i grøfterne mod øst og nord (grøft 1, 2, 5 og 6). Undergrunden består af helt rent, lysgråt sand. I de små søgegrøfter på midten af søen (grøft 3, 4 og 7) var der derimod dybere til undergrund. Her lå der under det øverste muldlag aflejringer på henholdsvis 80, 160 og 80 cm over undergrundsniveau. I grøft 4, hvor undergrunden lå dybest, kunne der i de nederste 30-40 cm iagttages tørvedannelser. Her sås tykke aflejringer med et højt indhold af muslingeskaller. Alt i alt gav de tre korte søgegrøfter inde på midten af søen et indtryk af, at man helt sikkert stod i et oprindeligt vandhul med opfyld af typiske vådbundslag. Forundersøgelsen omfatter også udvidelsen af et eksisterende spildevandsbassin ved Sennepsfabrikken Bähncke syd for Kobækvej. Her fandtes 120 cm under terræn gult undergrundsler. Fyldlagene herover bestod tydeligvis af materiale opkastet, da man i sin tid gravede søen.

Målesystem

Søgegrøfterne er indmålt med målebånd i forhold til entreprenørens afsatte målepunkter. Målepunkterne er konverteret fra system 34 til system K2000 og indlæst i Mapinfo, hvorefter søgegrøfterne er indtegnede. På denne måde er der opnået en rimelig præcision.

Øvrige data

Forundersøgelsen er lavet af arkæolog Lisbeth Poulsen d. 8.-9. september 2008. Efterfølgende blev søgegrøften på Bähncke gravet d. 7. oktober 2008. Entreprenørens maskinkraft blev brugt.

Udgravningsmetode

Forundersøgelsen fandt sted i starten af september, hvor et tykt plantedække ødelagde muligheden for at lede efter flint i overfladen, hvilket ellers havde været en oplagt mulighed for at danne sig et indtryk af stedets fundpotentiale.

Der blev trukket otte to meter brede søgegrøfter på de steder, hvor anlægsarbejdet ville komme til at flytte jord. De fundtomme grøfter blev indmålt, og hvor der var fyldslag, blev disse beskrevet.

Undersøgelsens resultater

Ved forundersøgelsen kunne der ikke påvises spor efter menneskelig aktivitet.

Fremtidigt arbejde på stedet

Søen vil ikke være tilgængelig for yderligere arkæologiske undersøgelser i mange år fremover, idet det jo er meningen, at området skal oversvømmes. Der skulle være fundet bearbejdet flint i nogle parcelhushaver i parcelhusbebyggelsen umiddelbart øst for søen. Her ligger terrænet faktisk også en smule højere. Så det er nok nærmere her man skal forestille sig, at stenalderbosættelserne har ligget.

Sydvestsjælland Museum d. 12-12-2008

Lisbeth Poulsen

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Fase	Tegn.	Indgår i	Består af
Kampagne: 08-09-2008							
F1	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F2	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F3	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F4	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F5	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F6	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F7	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				
F8	Udgravningstek nisk	Søgegrøft	Nyere tid, "digital gennembrud "				

Anlægsbeskrivelse

F1

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret ønø-vsv. Afgravet til undergrundsniveau. Undergrunden består af lysgråt rent sand. Muldlaget er 20 cm tykt og har et højt indhold af organisk materiale. Det er meget mørkt i farven (mosejordsagtigt) og der er masser af rødder fra mindre planter i det.

F2

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret nø-sv. Den vestlige halvdel afgravet til undergrundsniveau; den østlige halvdel afgravet til omtrent midt i muldlaget. Muldlag og undergrund som i grøft 1.

F3

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret n-s. Afgravet til undergrundsniveau, der ligger 100 cm under terræn. Øverst 20 cm muld som i grøft 1 og 2. Herude på midten af søen er laget dog mere "tørveagtigt". Derunder 80 cm lysebrunt fedtet organisk materiale med en del rødder. Undergrunden består af blågråt stenet sand med enkelte op til 50 cm sten.

F4

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret n-s. Afgravet til undergrundsniveau 180 cm under terræn. Øverst 20 cm tykt "tørveagtigt" muldlag. Herunder et 160 cm tykt fedtet brunt lag af rent organisk materiale med ganske mange muslingskaller. De nederste 30-40 cm har tydelig tørvestruktur med mange sammenpressede plantedele. Undergrunden beskrivelse som grøft 3.

F5

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

Godt 5 m bred søgegrøft orienteret ø-v. Afgravet til undergrundsniveau. Muldlaget er her 15 cm tykt. Undergrunden som i grøft 1 og 2.

F6

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret nø-sv. Plantedækket trukket af, så top af muldlag synlig. Enkelte steder kan undergrunden anes. Muldlag og undergrund som i grøft 5.

F7

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft orienteret n-s. Afgravet til undergrund 100 cm under terræn. Øverst 20 cm brunt muld. Herunder et 50 cm tykt lag af brunt, fedtet organisk materiale. Derunder et 30 cm tykt tørvelag med rigtigt mange muslinger. Undergrunden består af lysgråt sand.

F8

Udgravningsteknisk, Søgegrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

2 m bred søgegrøft i udvidelsen af spildevandssø ved Sennepsfabrikken Bähncke. Undergrunden ligger 120 cm under terræn og består af gult ler. Fylden herover består tydeligvist af det materiale, der blev gravet op, da man anlagde søen. Foto: 1126/D4

Tegningsliste

Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne: 08-09-2008							
1	Ikke målfast	Oversigtstegning			Indmåling grøft 1	08-09-2008	Lisbeth Poulsen
2	Ikke målfast	Oversigtstegning			Indmåling grøft 2-3	09-09-2008	Lisbeth Poulsen
3	Ikke målfast	Oversigtstegning			Indmåling grøft 4-7	09-09-2008	Lisbeth Poulsen
4	Ikke målfast	Oversigtstegning			Indmåling grøft 8	07-10-2008	Lisbeth Poulsen

Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Anlæg	Fund	Filmtype	Dato	Fotograf
Kampagne: 08-09-2008							
1126	D1	Forud for opgravning ved Bähncke. Med Bähncke i ryggen.			Digital	07-10-2008	Lisbeth Poulsen
1126	D2	Bähncke			Digital	07-10-2008	Lisbeth Poulsen
1126	D3	Med Bähncke i ryggen. Kobækvej løber bag træerne.			Digital	07-10-2008	Lisbeth Poulsen
1126	D4	Søgegrøft 8 ved Bähncke set fra syd	F8		Digital	07-10-2008	Lisbeth Poulsen
1126	D5	Bähncke set fra nord			Digital	07-10-2008	Lisbeth Poulsen

1126D1.JPG

1126D2.JPG

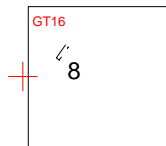
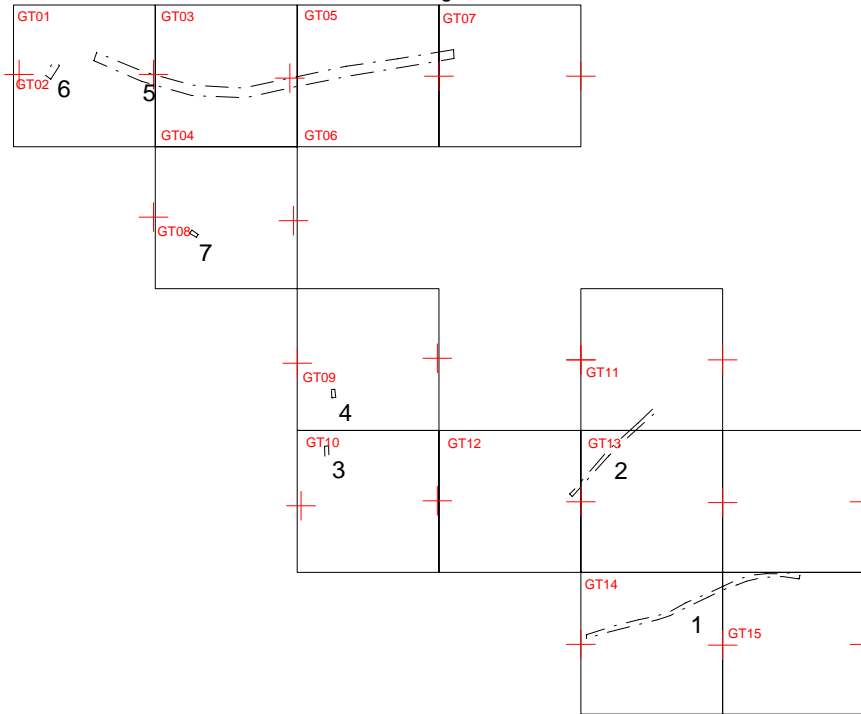
1126D3.JPG

1126D4.JPG

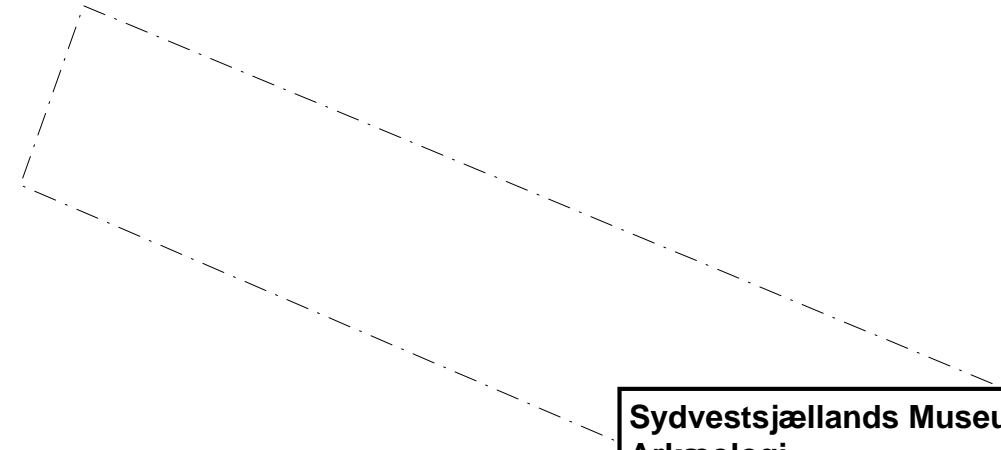
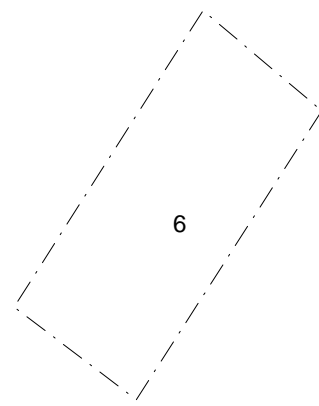

1126D5.JPG

Y: 6126457

X: 453113

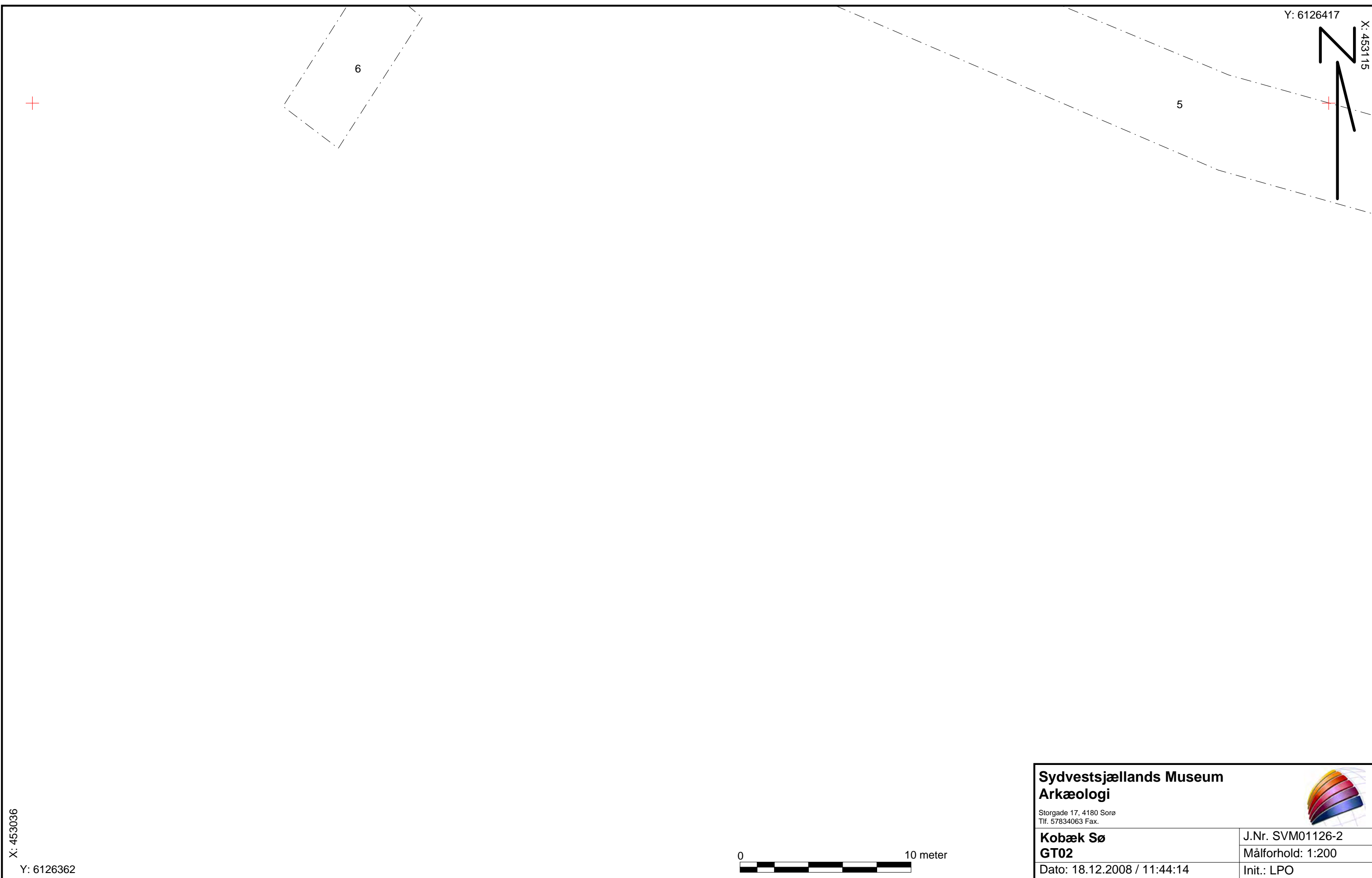
X: 453037

Y: 6126404

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT01	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 11:41:26	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

X: 453036

Y: 6126362

Y: 6126417

X: 453115

Sydvestsjællands Museum
Arkæologi

Storgade 17, 4180 Sorø
 Tlf. 57834063 Fax.

Kobæk Sø
GT02

J.Nr. SVM01126-2
 Målforhold: 1:200

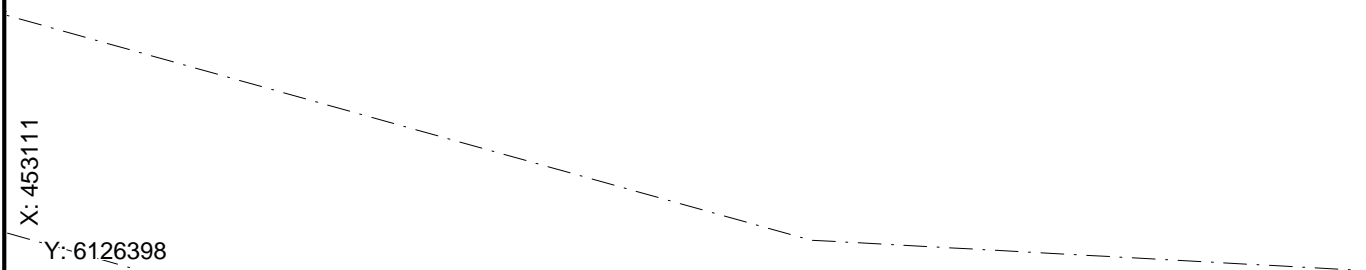
Dato: 18.12.2008 / 11:44:14

Init.: LPO

Y: 6126457

X: 453195

X: 453111

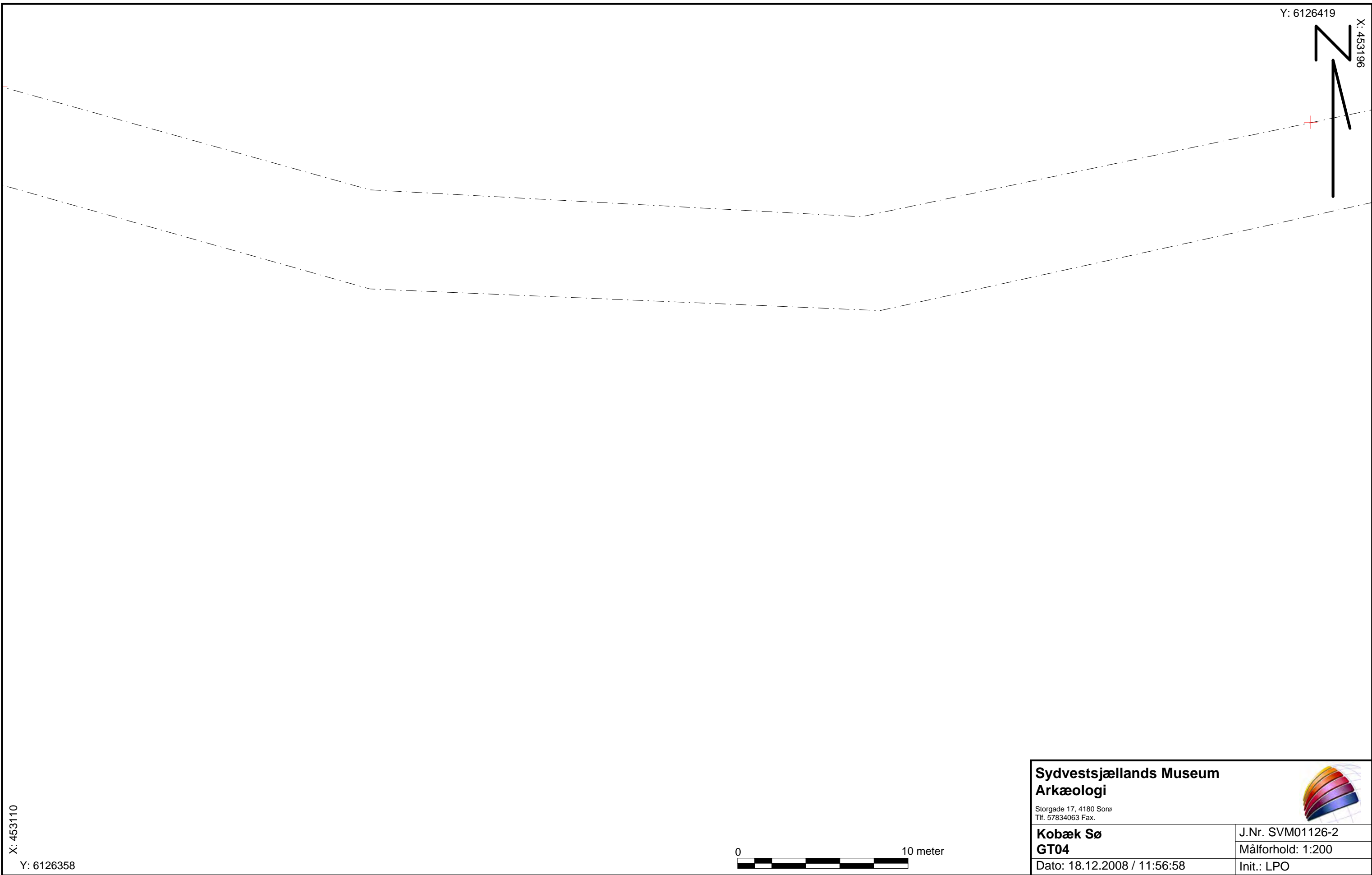
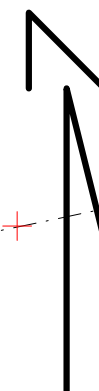
Y: 6126398

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT03	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 11:53:51	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126419

X: 453196

X: 453110

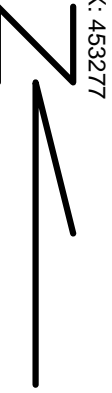
Y: 6126358

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT04	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 11:56:58	Init.: LPO	

Y: 6126458

X: 453277

X: 453191

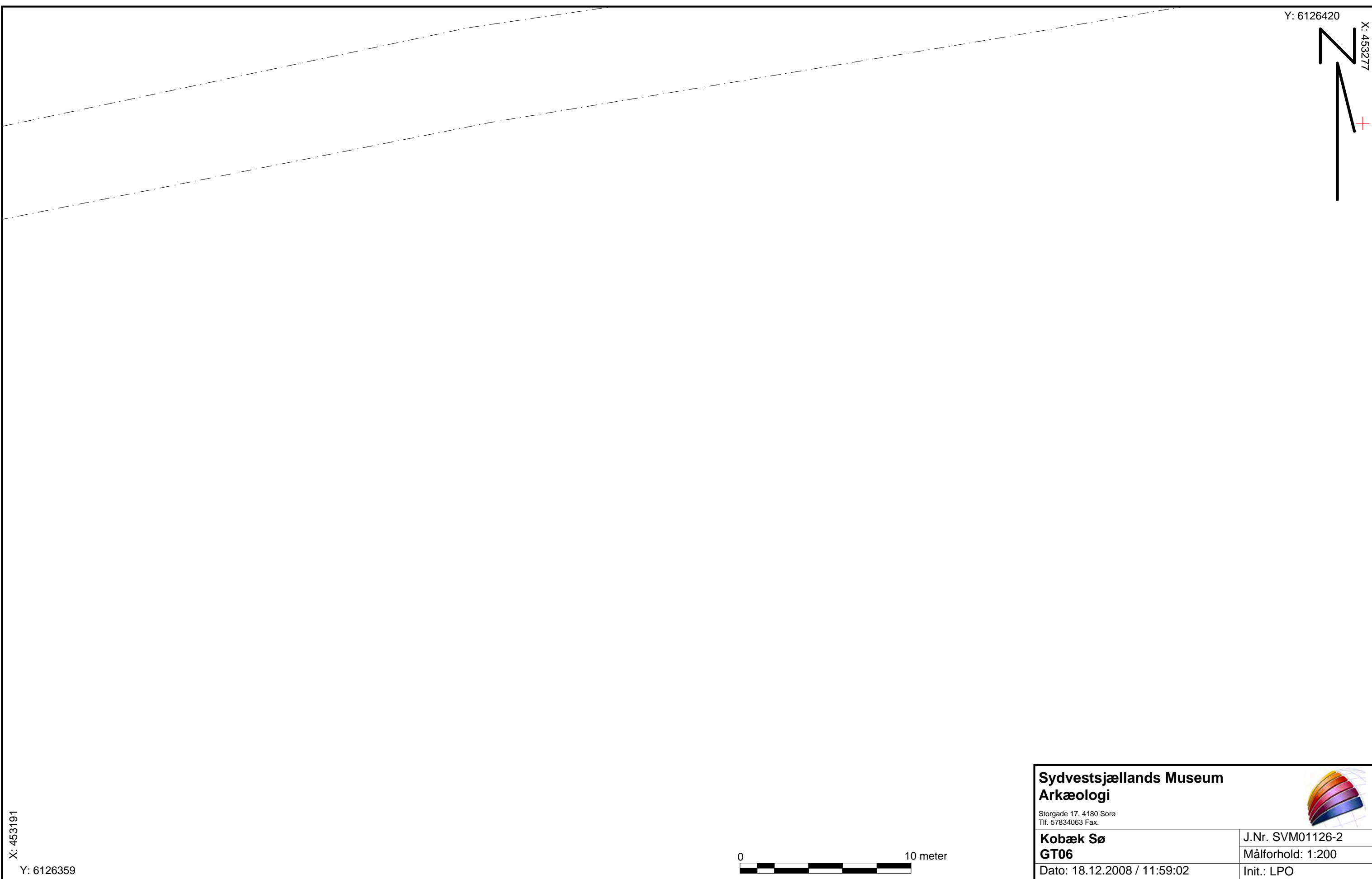
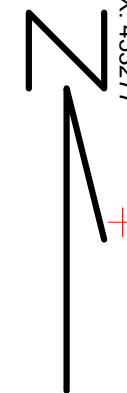
Y: 6126398

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT05	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 11:57:50	Init.: LPO	

Y: 6126420

X: 453277

X: 453191

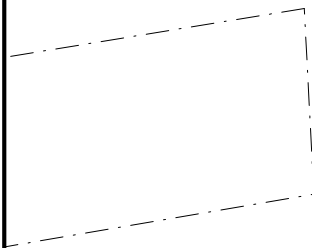
Y: 6126359

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT06	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 11:59:02	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126459

X: 453357

X: 453271

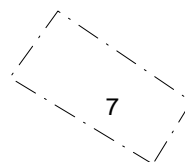
Y: 6126399

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT07	J.Nr. SVM01126-2	Målforhold: 1:200
Dato: 18.12.2008 / 12:00:07	Init.: LPO	

Y: 6126338

X: 453195

X: 453110

Y: 6126279

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT08	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 12:01:27	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126258

X: 453278

X: 453191

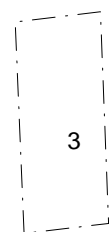
Y: 6126198

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT09	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 12:50:20	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126219

X: 453280

3

X: 453190

Y: 6126156

Sydvestsjællands Museum
Arkæologi

Storgade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Kobæk Sø
GT10
Dato: 18.12.2008 / 12:51:56

J.Nr. SVM01126-2
Målforhold: 1:200
Init.: LPO

Y: 6126258

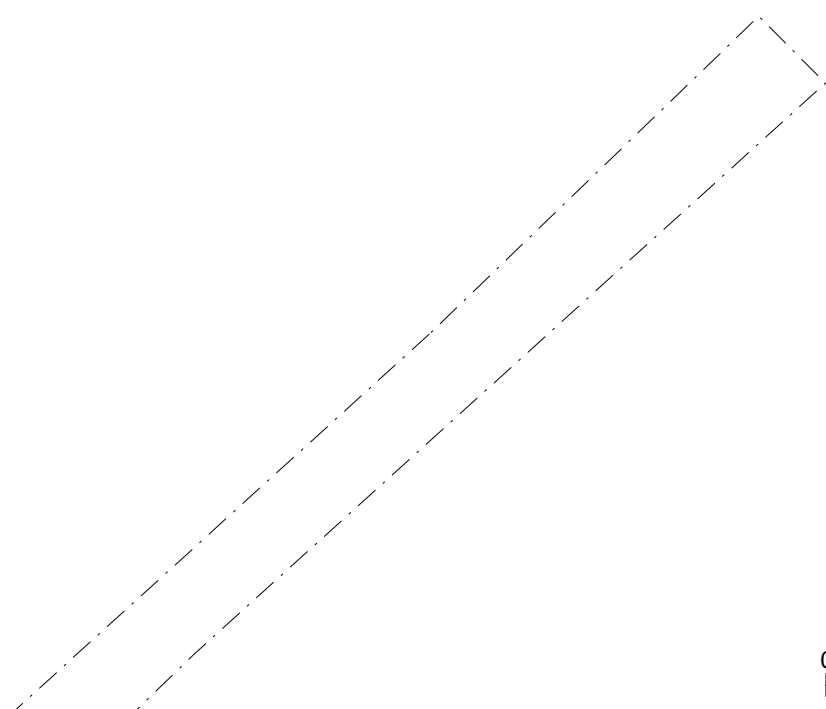
X: 453437

+

X: 453351

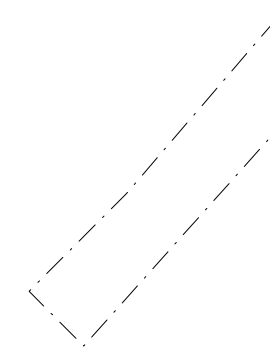
Y: 6126198

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT11	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 12:53:26	Init.: LPO	

Y: 6126217

X: 453355

X: 453272

Y: 6126159

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT12	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 12:55:01	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126218

X: 453435

2

X: 453352

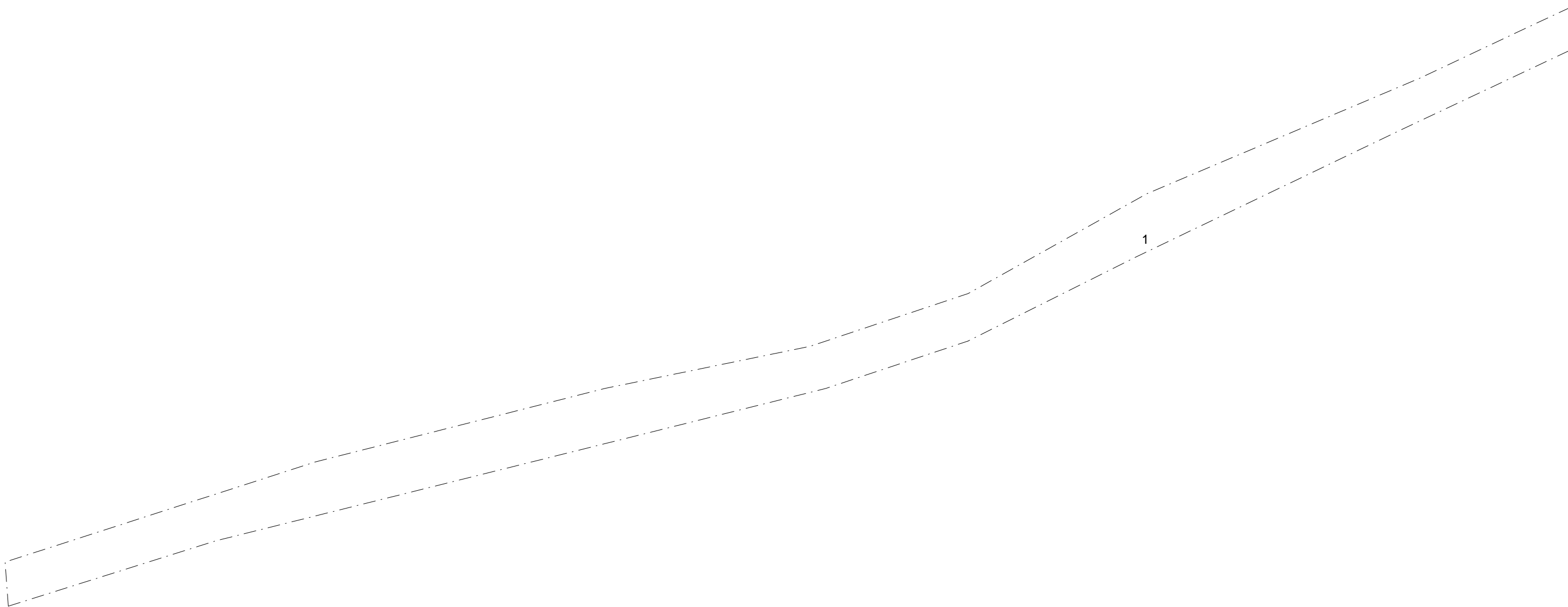
Y: 6126159

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT13	J.Nr. SVM01126-2	
Dato: 18.12.2008 / 12:56:06	Målforhold: 1:200	
	Init.: LPO	

Y: 6126137

X: 453435

X: 453353

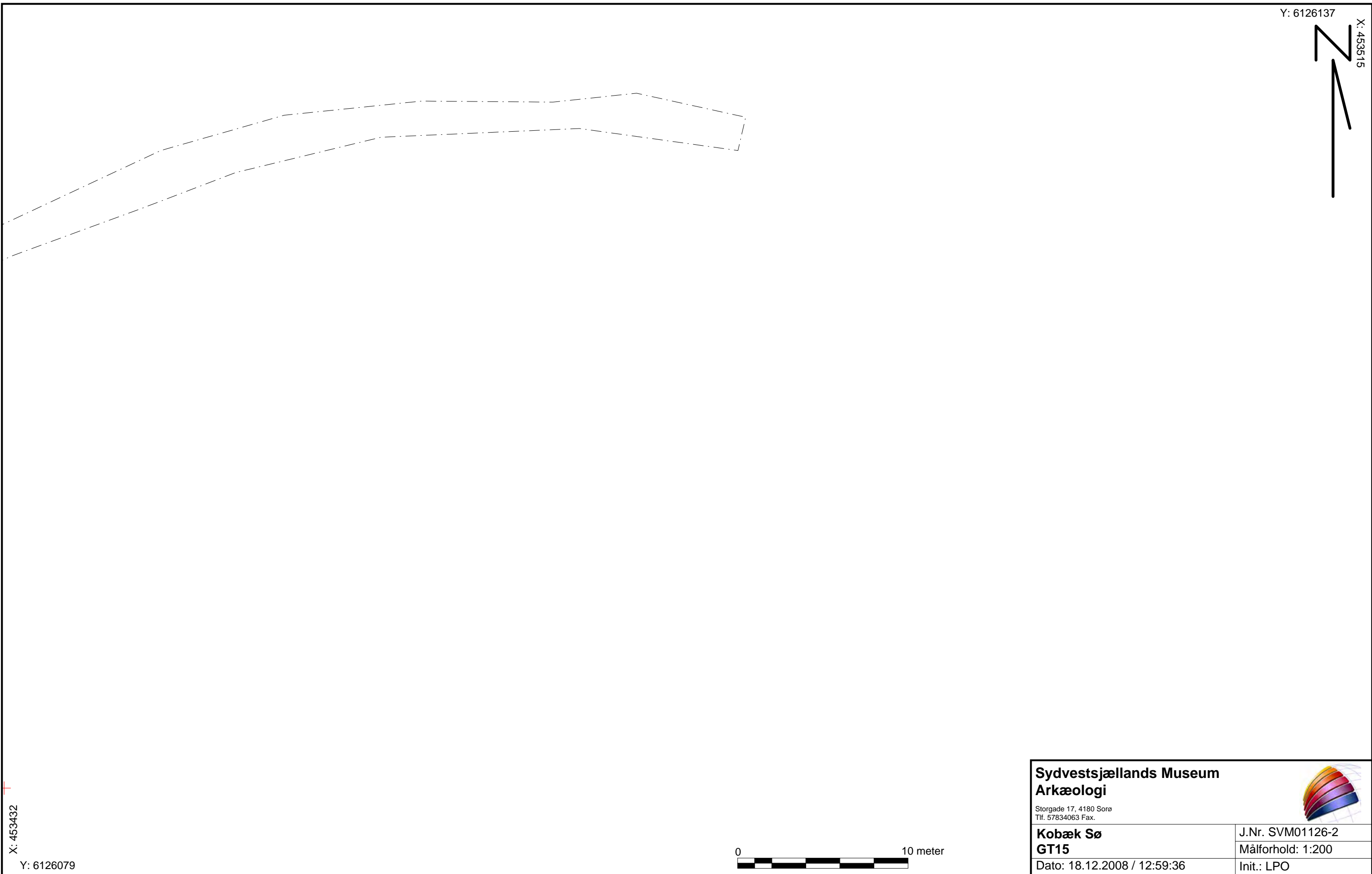
Y: 6126079

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT14	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 12:57:27	Init.: LPO	

Y: 6126137

X: 453515

X: 453432

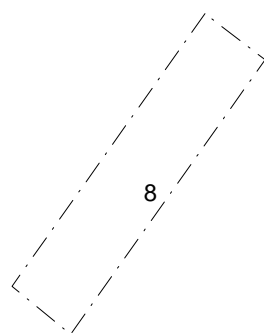
Y: 6126079

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT15	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 12:59:36	Init.: LPO	

Y: 6125737

X: 453195

X: 453112

Y: 6125679

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kobæk Sø GT16	J.Nr. SVM01126-2 Målforhold: 1:200	
Dato: 18.12.2008 / 13:00:49	Init.: LPO	